

Ingen annan kan leva mitt liv

En kartläggning i Ovanåker, Bollnäs och
Söderhamn om ungdomars livsutrymmen
och begränsningar i deras vardag och
under skoltiden

Länsstyrelsen
Gävleborg

Ingen annan kan leva mitt liv

En kartläggning i Ovanåker, Bollnäs och
Söderhamn om ungdomars livsutrymmen
och begränsningar i deras vardag och
under skoltiden

Länsstyrelsen
Gävleborg

Iman Hussein
Shida Kinuka-Svedberg

Sammanfattning

Resultatet av kartläggningen visar att det finns ungdomar i OBS-regionen som lever under kontroll, begränsningar, kränkningar, hot och våld, som för en del ungdomar kan relateras till hedersvåld och förtryck.

De nyanlända ungdomarna som går i förberedelseklasser och IVIK (introduktionskurs för invandrare) har inte fått ta del av enkäten på grund av resursbrist på olika områden. Vi vet att det finns ett stort mörkertal som inte kommit fram av olika anledningar.

Under våra besök i skolorna har det framkommit att behovet av kunskap i frågan är stort. Skolpersonalen möter problematiken, men vet inte hur de ska bemöta och hantera den. En av anledningarna till detta är brist på kunskap och brist på handlingsplaner.

Resultatet av undersökningen visar att det finns behov av fortsatt förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Det kan ske genom att tillföra mer kunskap om problematiken till de olika instanser som kommer i kontakt med de utsatta, till exempel skolpersonal, socialtjänst, polis- och åklagarmyndigheter, flyktingmottagningar och vårdpersonal, samt genom att ta fram konkreta handlingsplaner och samverkansplaner i kommunerna.

Innehållsförteckning

Inledning	1
• Projektbeskrivning	
• Vad är hedersrelaterat våld och förtryck?	
• Regeringens uppdrag	
• Länsstyrelsens uppdrag	
• Spetskompetensutbildning i hedersrelaterat våld och förtryck	
Metod och genomförande.....	4
Syftet med enkätfrågorna	
Syftet med att avgränsa enkäten till just elever i årskurs 9 och andraårselever på gymnasiet	
Syftet med studiebesöken	
Resultat av studiebesöken	
Svårigheter vi mött under projektet.....	8
Diskussion	9
Hur vi arbetar vidare	11
Resultat.....	12
Resultat av våra besök i skolorna	
Enkätresultat i Ovanåkers kommun	13
Enkätresultat i Bollnäs kommun.....	28
Enkätresultat i Söderhamns kommun	44
Bilaga 1	59
Bilaga 2	60
Källförteckning	63

Inledning

Projektbeskrivning

Under vårterminen 2009 genomgick vi, Shida Kinuka-Svedberg och Iman Hussein, Länsstyrelsens spetskompetensutbildning i hedersrelaterat våld och förtryck. Till vardags arbetar vi i Bollnäs kommun och Söderhamns kommun med flyktingbarn och ungdomar, som kommit till Sverige utan vårdnadshavare. Efter utbildningen kändes det viktigt att undersöka förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck bland ungdomar i Ovanåkers, Bollnäs och Söderhamns kommuner och även att undersöka hur skolorna i södra Hälsingland hanterar frågan.

Detta gjordes genom en kartläggning och genom att vi gav en grundläggande information/utbildning om problematiken till all skolpersonal som arbetar på högstadier och gymnasier i OBS-regionen, samt att vi informerade politikerna i de olika nämnderna om projektet.

Vår idé var att genomföra en enkätundersökning på högstadie- och gymnasieskolorna i södra Hälsingland. Enkäten vände sig till elever i årskurs nio och andraårselever vid gymnasiet. Den handlade om ungdomarnas livsutrymmen, begränsningar och tillvaron under skoltiden och i deras vardag. Se följebrevet, bilaga 1.

Syftet med projektet var att öka förutsättningarna för att i framtiden kunna arbeta förebyggande med problematiken och att undersöka om det behövs utformas någon verksamhet i kommunerna för att på ett bra och rätt sätt stödja ungdomar och berörd personal, samt övriga vuxna (till exempel personal på fritidsgårdar).

Vad är hedersrelaterat våld och förtryck?

Hedersrelaterat våld (HRV) är en specifik form av våld som främst utövas av män mot kvinnor och flickor som har ett hedersrelaterat syfte och som förutsätter ett kollektivt stöd (familj, släkt).

Hederstänkandet är främst kopplat till kvinnors och flickors sexualitet. Flickan drar skam över familjen – det kan räcka med ett rykte för att en flicka ska förstöra familjens heder.

Rykte kan uppstå:

- Om flickan befinner sig i en situation då familjen inte kan kontrollera henne.
- Om hon umgås med någon av det motsatta könet.
- Befinner sig på samma plats som män.

HRV förekommer inte inom en viss religion eller etnicitet. Det förekommer inom vissa familjer som bevarat traditionella värderingar.

Om en flicka dragit skam över familjen (även pojkar kan dra skam över familjen genom att ha en avvikande sexuell läggning) finns det risk för att hon kan mördas, HEDERSMORD, för att ge familjen upprättelse.

Vanligaste straffet är hot och våld:

- Psykiskt - kränkningar. Till exempel skuld- och skambeläggning, förödmjukelser, nedvärdering, undandragen kärlek och omsorg, förföljelse, hot.
- Socialt - isoleras, förbjudas delta i normala aktiviteter i samhället, kan tvingas bära avvikande klädsel mot sin vilja, inga pengar, ofrivilligt bortförande för att giftas bort eller skolas in i vissa traditioner.
- Sexuellt - ett ofrivilligt äktenskap leder till oönskat sex och/eller sex med oönskad/ okänd person.
- Fysiskt – örfil till mord. Hot om våld kan ibland räcka för att upprätthålla ordningen.

Källa: Landstinget Gävleborg

Regeringens beslut

I november 2007 fattade regeringen beslut om en handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck och våld i samkönade relationer. Fram till 2010 satsas drygt 900 miljoner kronor på olika åtgärder för att bland annat stärka rättsväsendet, skyddet för utsatta och för att utveckla specifik kunskap inom området.

Handlingsplanen omfattar sex områden:

- Ökat skydd och stöd till våldsutsatta.
- Bättre förebyggande arbete.
- Stärkt rättsväsende.
- Insatser för de som slår.
- Samverkan mot våld.
- Forskning och utbildning.

Länsstyrelsens uppdrag i Gävleborgs län

Arbetet omfattar i huvudsak:

- Samordning av utbildningsinsatser för personal som kommer i kontakt med hedersrelaterad problematik samt stöd till förebyggande insatser.
- Utbildning av nyckelpersoner (som bildar Resursteamet) inom länet, som i sin yrkesutövning kommer i kontakt med personer som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.
- Samordning av Resursteamet för frågor om hedersrelaterat våld och förtryck.

Spetskompetensutbildning kring hedersrelaterat våld och förtryck

Syftet med resursteamet är att säkerställa att det inom Gävleborgs län finns ett antal nyckelpersoner med fördjupad kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck inom olika verksamhetsområden. Målet är att det inom länet i regionen ska finnas en resursgrupp inom området hedersrelaterat våld och förtryck. Resurspersonerna ska efter avslutad utbildning kunna ge råd och stöd till de personer som arbetar med eller på annat sätt kommer i kontakt med ungdomar som utsätts för, eller riskerar att utsättas för, hedersrelaterat våld och förtryck.

Metod och genomförande

Vi kontaktade alla rektorer i OBS- regionen genom telefonsamtal innan sommarlovet början och berättade om vårt projekt. Vi frågade om de hade möjlighet att ta med oss i sin planering för höstterminen.

Rektorerna ansåg att det var en viktig fråga och tyckte att vi skulle komma till deras respektive skola och föreläsa. Vissa hade både mött problematiken och hört om den via massmedia eller på annat sätt. Ämnet var aktuellt.

Vi ansökte om projektpengar via Brottsofferjouren Bollnäs/Ovanåker hos Länsstyrelsen i Gävleborg.

En styrgrupp bildades, där ingår:

Ossian Olsén, projektledare, Bollnäs.

Christer Skoglund, Brå-samordnare, Ovanåker.

Christer Grehn, samordnare, Söderhamn.

Sofia Leijnegard, integrationshandläggare, Bollnäs.

Axel Arvidsson, enhetschef, Bollnäs.

Rose-Marie Bergman, Brottsofferjouren, Bollnäs/Ovanåker.

Sven-Erik Jonsson, ekonomi, Bollnäs.

Länsstyrelsen beviljade projektpengar, vi började arbeta med projektet 2009-10-01 och fortsatte fram till 2010-02-28.

Vi föreläste på 15 skolor. Vi hade erbjudit alla skolor men fyra skolor avstod av olika anledningar.

Antal åhörare på varje skola:

Staffangymnasiet	100
Norrtullskolan	90
Sandarneskolan	10
Vågbroskolan	30
Stenbergaskolan	40
Bergviksskolan	25
Granbergsskolan	15
Kilaforssskolan	30
Gärdesskolan	20
Arbråskolan	15
Edenskolan	4
Höghammarskolan	50
Nyhammreskolan	50
Voxnadalens gymnasium	45
Celsiuskolan	35

Vi åkte till skolorna lämnade och hämtade enkäten personligen, till rektor eller någon annan ansvarig personal.

Vi tog kontakt med de flesta politiker som sitter med i olika nämnder och frågade om vi fick komma på deras träffar och berätta om projektet. Politikerna visade stort intresse för detta.

Vi har även medverkat i olika seminarier som har handlat om hedersrelaterat våld och förtryck där vi berättat om projektet och på så vis knutit kontakter.

Antal åhörare på varje information och föreläsning utanför skolor

CUL KU-utbildning	25
Socialnämnden, Söderhamn	20
Teamet Gävleborg, chefsträffen	40
Sharafs hjältar, heldag i Edsbyn	150
Kommunstyrelsen, Söderhamn	20
Kommunstyrelsen, Ovanåker	15
BUN, Ovanåker	15
BUN, Bollnäs	20
BUN och Lärande arbete Söderhamn	25
BOJ Bollnäs/Ovanåker	15
Polisen, Gävleborg	30
Kvinnojouren, Bollnäs	50
Socialnämnden, Bollnäs	20
Gävleborgsmodellen	95
Socialdemokraterna, Söderhamn	10
Länsstyrelsen Gävleborg	40
Socialförvaltningen, Söderhamn	100

Vi har använt oss av både kvantitativ och kvalitativ metod i vår undersökning. Det kvantitativa var genom enkätundersökningen, som vi har sammanställt med hjälp av dataprogrammet ES-maker. Det kvalitativa var genom våra personliga möten med skolpersonalen, samt andra professioner som möter problematiken.

Syftet med enkätfrågorna

Vi har valt att ställa dessa frågor för att kunna se om det förekommer hedersrelaterat våld bland våra ungdomar som bor i OBS-regionen (se bilaga 2). Frågorna har vi tagit fram i samarbete med Lasse Johansson, jämställdhetshandläggare Länsstyrelsen Västra Götaland, och Karin Sandgren, samordnare Länsstyrelsen Gävleborg.

Utmärkande för hedersrelaterat våld och förtryck är bland annat den extrema kontrollen som ungdomarna utsätts för av kollektivet (föräldrar och övriga släktingar).

Några generella exempel på kontroll och begränsningar:

- Ungdomarna får inte vara med på alla lektioner fast det är obligatoriskt. De vanligaste lektionerna som de inte får vara med på är simundervisning, sex- och samlevnadslektioner, religionsundervisning. Även vissa aktiviteter som är relaterade till skolan, som till exempel klassresor, skolfester och studiebesök är för vissa elever förbjudna - på begäran av föräldrarna.
- Ungdomarna får inte ha sitt eget konto eller egna pengar.

- Ungdomarna får inte klä sig som de vill utan kläderna måste vara godkända av familjen. Kort kjol och linnen är till exempel inte acceptabla kläder – de får inte visa kroppen. Det finns även vissa ungdomar som tvingas att bära slöja.
- Många ungdomar får inte ha vänner. De enda vänner de får umgås med är ungdomar från det egna kollektivet. De får inte umgås med vänner av motsatt kön då detta kan leda till att ungdomarna får dåligt rykte och även familjen kan få dåligt rykte.
- Ungdomarna får inte delta i fritidsaktiviteter. Oftast får de inte att vara någon annanstans än i skolan och hemmet. Kontrollen är väldigt hård.
- Ungdomarna får utföra många sysslor i hemmet, speciellt flickorna. Det är flickornas uppgift att laga mat, städa, tvätta och så vidare.
- Ungdomarna får inte välja pojkvän/flickvän som de vill utan att det har accepterats av familjen och relationen måste leda till ett giftermål.
- Ungdomarna får inte ha sexuella relationer utanför äktenskapet. Det krävs att de ska vara oskulder till de gifter sig.
- Ungdomarna får absolut inte ha annan sexuell läggning. Det är tabu att ens prata om homosexualitet och det är mycket skamligt om någon är homosexuell.
- Ungdomarna utsätts för tvångsäktenskap och/eller arrangerade äktenskap.
- Ungdomarna utsätts för kränkningar, hot, psykiskt och fysiskt våld, om de inte lyder föräldrarna och kollektivet.

Syftet med att avgränsa enkäten till just elever i årskurs 9 och andraårselever på gymnasiet

Elever som går i nionde klass:

Upp till nionde klass har ungdomarna lagstadgad skolplikt. Det finns vissa elever som inte får fortsätta skolan på grund av att kollektivet tycker att man inte behöver någon utbildning, de ska ändå gifta sig och skaffa barn och det behöver man ingen utbildning för. När eleven väl är gift är det mannens skyldighet att försörja henne och familjen.

Elever som går andra året på gymnasiet:

Eleverna är 18 år. Det finns risk för att de måste gifta sig med en av kollektivet utsedd person och då måste de sluta sin gymnasieutbildning.

Syftet med studiebesöken

Syftet med våra studiebesök till de olika verksamheterna och personerna var att inhämta kunskap om problematiken, få svar på våra tankar och funderingar och utbyta idéer erfarenheter. Våra frågor:

- Se hur de arbetar med frågan?
- Hur ser det ut med problematiken i de olika städerna?
- Hur arbetar de med de utsatta?
- Vilka metoder och resurser använder de sig av?
- Vilka insatser som görs för den utsatta i de olika skedena under processen?
- Hur ser de på våra idéer?
- Om de hade några råd eller tips till vårt arbete med projektet?
- Vad vi bör tänka på när vi arbetar med denna fråga?

Alla personer vi mötte under våra studiebesök bekräftade att vi var på rätt väg och de ansåg att det finns en hel del att arbeta med när det gäller denna fråga i Gävleborgs län. Vi har även fått stöd och hjälp via telefon av erfarna personer som vi mött under projektets gång.

Något annat som framkom när vi var på studiebesöken var att det i nuläget endast finns ett fåtal boenden norr om Dalälven, som erbjuder skydd för dem som väljer att bryta med sina kollektiv. Det finns inte alltid den kunskap som krävs i de familjehem som dessa ungdomar blir placerade i.

Många kommuner i Sverige har kommit långt i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck, speciellt i Stockholm och Göteborg. Det har jobbats fram många handlingsplaner och samverkansplaner i dessa kommuner, och vi fick ta del av vissa under våra möten med de olika professionerna.

Besöken:

Kvinnojouren, Bollnäs
Integration, Bollnäs
Brottsofferjouren Bollnäs/Ovanåker
Lisagruppen
Fryshuset
Somaya
Stella
Linneagården
Ungdomsmottagningen i Kortedala

NBV, Söderhamn
Gävleborgsmodellen
Ovanåkers kommunhus
Grynings Vård AB

Resultat av studiebesöken

Något som framkom när vi var på studiebesöken var att det i nuläget endast finns ett fåtal skyddade boenden norr om Dalälven för dem som väljer att bryta med sina kollektiv. Det finns inte alltid den kunskap som krävs i de familjehem som dessa ungdomar blir placerade i. Något att tänka på i det framtida arbetet är att etablera skyddade boenden och att utbilda familjehemsföräldrar i länet med omnejd. I det akuta skedet bör man kunna placera ungdomar hos familjer med rätt kunskap. När väl ungdomarna brutit med sina kollektiv så börjar deras arbete med att skapa sig ett nytt liv och nytt nätverk. Ungdomarna känner sig ofta ensamma efter uppbrottet och har ett stort behov av olika hjälpinsatser när det gäller det fysiska och

psykiska måendet. De behöver även hjälp med många praktiska frågor på väg mot ett självständigt liv och i det sammanhanget skulle frivilligorganisationer kunna spela en betydelsefull roll.

Svårigheter vi mötte under projektet

- Många av rektorerna hade inte tagit med oss i höstterminens planering .
- Intresset hos rektorerna hade svalnat när höstterminen började.
- Det var svårt att få tag i vissa rektorer
- Det var svårt att hitta datum som stämde
- Rektorer som inte hörde av sig
- Rektorer som prioriterade annat.
- Rektorer som ansåg att i och med att de inte hade så många elever med invandrar bakgrund så ansåg de inte att de hade behov av en föreläsning
- Vissa frågor i frågeenkäterna skulle ha haft en annan frågeformulering
- Tidsplanen var en stor miss, vi hade en förhoppning om att det inte skulle ta längre tid än en månad från början.
- Vi hade inte vänt oss till de rätta personerna från början t.ex. cheferna för rektorerna och förankrat det hos dem.
- Några klasser har haft praktik under tiden vi genomförde frågeenkäten vilket medförde att vi missade några klasser.
- Fyra skolor tog inte emot oss.
- Vissa skolor blev inte klara med enkäterna i utlovad tid.
- Vi fick inte med förberedelse klasserna och IVIK – (introduktions kurs för invandrare) klasserna som går på gymnasiet för att dessa elever än ganska nyanlända och kan inte svenska språket än vilket innebar att vi skulle ha bokat tolkar som pratar olika språk för att eleverna skulle förstå frågorna. Detta hade varit både kostsamt och tidskrävande samt att vi var osäkra på om vi kunde lita på om tolkarna tolkade rätt eller inte

Skolor som av olika anledningar inte kunde ta emot oss

Bollnäs:

Lust och Lära.

Hälsingegymnasiet.

Torsbergsgymnasiet.

Viss del av Höghammarskolan.

Ovanåker:

Alftaskolan.

Diskussion

Vår ambition med enkätfrågorna var att nå ut till cirka 1 700 elever i OBS-regionen vilket är det antal elever som går i årskurs nio och andra årskursen på gymnasiet. Vi fick svar från 1 242 elever vilket vi anser vara ett lyckat resultat. Trots att det var frivilligt att svara på enkäten så var det en stor del av ungdomarna som valde att delta i undersökningen. En del av bortfallen berodde på att klasser var ute på praktik.

Innan projektstart var vi i hög grad insatta i att det finns ungdomar som lever i strängt patriarkala familjer med dagliga begränsningar, kränkningar, hot om våld och våld. Trots detta förvånade resultatet av kartläggningen oss. Det var skrämmande att se att det fanns så många ungdomar som levde under svåra livsbetingelser i vår region. Enkäten visade att det inte enbart var flickor som upplevde begränsningar utan att detta även gällde pojkar.

Det som var mest oroväckande i enkäten var att det är många ungdomar som har kryssat i något eller några av alternativen i frågorna 4.1 och 12. På fråga 4.1 undrade vi om det fanns ämnen i skolan som ungdomen inte fick vara med på, exempelvis så var det 17 ungdomar av 512 i Bollnäs som inte fick vara med på sex- och samlevnadsundervisningen och 12 ungdomar som inte fick delta på religionskunskapen. På fråga 12 undrade vi om ungdomen blivit utsatt för fysiska och psykiska kränkningar från någon släkting eller familjemedlem, exempelvis uppgav 75 av 515 ungdomar i Söderhamn att de blivit dragen i håret, nypt eller spottad på, 69 hade blivit slagna eller sparkad av någon närstående. Det fanns även ett fåtal som kryssat i alla former av kränkningar i fråga 12. 51 ungdomar av 1 242 ungdomar var oroliga eller ganska oroliga för att det inte skulle få välja vem de ska gifta sig med. Problemet finns i alla tre kommunerna.

Det var ingen större skillnad mellan ungdomar med svensk bakgrund och ungdomar med utländsk bakgrund när det gällde fråga 12. Enkäten visar att många ungdomar lever under svåra livsbetingelser och utsätts för kränkningar och våld oavsett om det är relaterat till heder eller inte. Man ser tydligt att många ungdomar är/har varit utsatta för kränkningar och våld i både högstadiet och gymnasiet.

Information/kunskapsspridning

När det gäller kunskapsspridningen har vi nått upp till vårt mål. Vi har nått ut till cirka 1 250 personer under våra besök på de olika instanserna som vi nämnde tidigare.

Vi upplever att vi har fått ett positivt gensvar under våra besök, och framför allt en stor törst efter kunskap i frågan. De berörda hade sett att vissa ungdomar mår dåligt men anade inte omfattningen av det hela.

Under projektets gång träffade vi många människor från olika professioner vilka trodde att hedersrelaterat våld och förtryck förekom endast hos familjer med utländsk bakgrund men skolpersonal som vi träffade kunde bekräfta att de har mött elever med svensk bakgrund med liknande problematik och i de fallen var det vanligast hos de familjer som var strikt religiösa eller levde under sektliknande förhållanden.

På nästan alla skolor har någon eller några ur personalgruppen mött ungdomar som blivit begränsade; att föräldrar sagt ifrån att ungdomen inte ska vara med på vissa lektioner eller

aktiviteter. Oftast har föräldrarna hävdad att det beror på deras religion och då har läraren backat. Personalen uppgav att de fått nya insikter och förklaringar till sådant de sett men tidigare inte förstått eller haft svårt att hantera.

Vid våra föreläsningar har vi tagit upp vikten av att utgå från de Mänskliga Rättigheterna, Barnkonventionen och Skollagen när skolan ska hantera dessa frågor. Skolpersonal uttryckte att de genom detta fått ett verktyg så att de på ett bättre sätt kunde bemöta föräldrar som begränsar sina barn. En rädsla som framkom var att personalen oroade sig för att beskyllas för att vara rasister om de ifrågasatte föräldrarnas olika önskemål. Genom att luta sig mot lagar och konventioner kände lärarna nu ett stöd i sitt arbete.

Några av den personal vi mött har sett den hedersrelaterade problematiken redan på förskolorna. Där möter personalen föräldrarna oftare i och med att föräldrar lämnar och hämtar barnen. Bristen på kunskap har visat sig lika stor på förskolan som på låg- och mellanstadiet. Förskolan är en daglig mötesplats där det är lätt att knyta kontakter med föräldrar och föräldrar möter andra föräldrar medan barnen ännu är små vilket kan ses som en möjlig arena för ett utvecklingsarbete som på sikt också skulle kunna motverka hedersvåld och förtryck.

Eftersom man inte har några tydliga handlingsplaner/samverkansplaner som ett stöd kring den här problematiken på skolorna, har det varit svårt för lärarna att föra en diskussion med föräldrarna där skolpersonal känner sig trygg och har uppbackning från skolan.

Våra reflektioner

Vi upplever att vi har nått vårt syfte med både kartläggningen och kunskapsspridningen i de olika instanserna som kommer i kontakt med problematiken, till exempel skolpersonal, politiker, polisen, frivilliga organisationer, personal som jobbar med ensamkommande flyktingbarn och ungdomar samt till socialtjänsten i Söderhamn.

Vår erfarenhet från projektet visar att det finns mycket kvar som måste göras för att förhindra dessa ungdomars tysta lidande. Flera människor behöver involveras därför att hela samhället påverkas av en problematik som denna.

Vi får inte svika dessa ungdomar genom att vända ryggen till...

Hur vi arbetar vidare

Utifrån de behov som framkommit i enkätundersökningen och de förslag och idéer som vi har fått under våra studiebesök anser vi att kommunerna har en tydlig uppgift, vilken är att utveckla handlings-/samverkansplaner vad gäller det förebyggande arbetet. Akut och behandlingsinsatser för brottsoffret och dess familj ska ingå i planerna.

Det måste till ett samarbete mellan skola, socialtjänst, polis, barn- och ungdomspsykiatri, ungdomsmottagningar, flyktingmottagningar samt frivilligorganisationerna i kommunerna. Handlings-/samverkansplanerna måste vara förankrade hos politiker och sedan hela vägen ut till verksamheterna. Det måste vara klart och tydligt vem som ska göra vad, hur och när det ska göras.

Skolorna behöver tydliga handlingsplaner gällande hedersrelaterat våld och förtryck.

Trots att det finns kunskap inom området som måste tillvaratas är utbildnings behovet mycket stort.

Det är viktigt att arbeta med attitydförändring hos barn och ungdomar. Det kan göras i skolan genom att ta upp frågor som gäller bland annat Demokrati, Mänskliga Rättigheter och Jämställdhet i undervisningen och då särskilt uppmärksamma frågor om förtryck och våld som sker i hederns namn.

Skolans värdegrunder bör diskuteras på elevernas nivå. Detta kan ske genom aktiva värderingsövningar, här kan man ta hjälp av till exempel Friends, Sharafs hjältar, Rädda Barnen med flera. Man bör även prata om skolans värdegrunder och tydliggöra detta på föräldramöten. Här gäller det att försöka hitta nya former för att utveckla samarbetet med föräldrarna och tolk skall användas när behovet finns.

Resultat

Under våra besök i alla skolor har vi mött detta:

- Ett stort behov av kunskap hos skolpersonalen.
- Majoriteten av skolpersonalen har mött problematiken på många olika sätt, bland annat att föräldrar har förbjudit sina barn att vara med på olika lektioner och aktiviteter, som till exempel religionsundervisning, simundervisning, klassresor, klassaktiviteter utanför skolan, sexualundervisning, seminarier som handlat om till exempel homosexualitet.

Detta berättade skolpersonalen:

- Föräldrar som aldrig dyker upp på föräldramöten – eller att det bara är pappan och aldrig mamman som kommer på mötena.
- Elever som utsätts för begränsningar, våld och hot.
- Elever som utsätts för extrem kontroll.
- Elever som inte får välja vilken utbildning de vill gå utan det är föräldrarna som bestämmer.
- Elever som helt plötsligt har gift sig med en landsman som de knappt känner eller ens har träffat.
- Elever som på grund av alla begränsningar hemma är väldigt utagerande i skolan. Vissa flickor är mycket lättklädda så fort de kommer till skolan och överdriver sitt beteende när det gäller killar och frihet.

Vanliga frågor

- Hur ska vi som lärare agera när vi upptäcker problemet?
- När och till vem ska vi anmäla?
- Har socialsekreterarna kunskapen som behövs?
- Kan inte våra elever få ta del av denna föreläsning också?

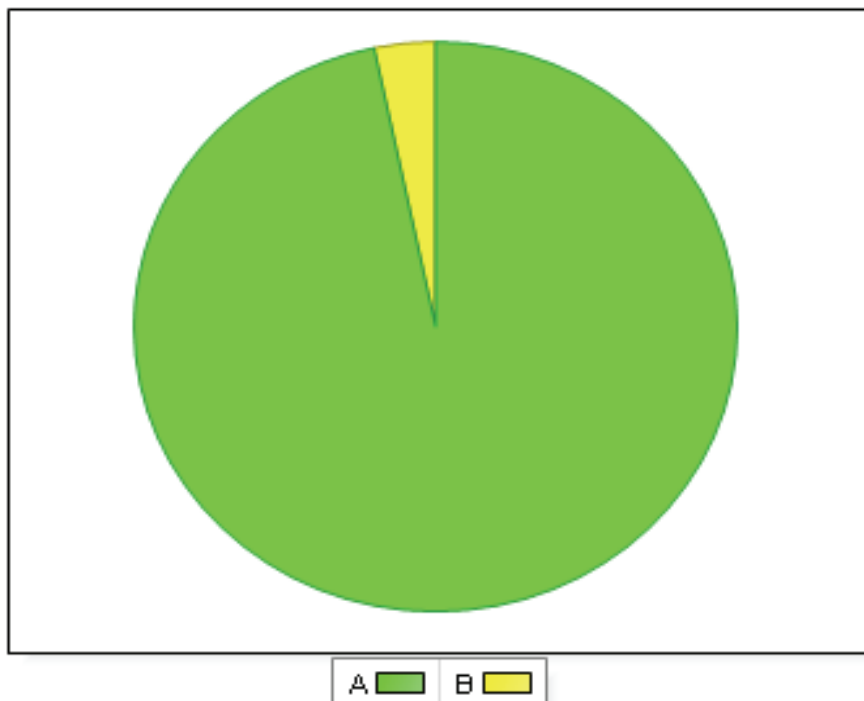
Vi fick frågan om att föreläsa för förskole-, låg- och mellanstadiepersonal. Detta var inte planerat i vårt projekt, men vi gjorde det på grund av att behovet av kunskap är stor. På två av skolorna fick vi föreläsa två gånger då behovet var stort och personalen ofta mötte dessa problem i skolan.

Enkätresultat Ovanåker

1. Jag är född i:

Alternativ	Antal	%
A Sverige	206	97,2
B Annat land	7	3,3

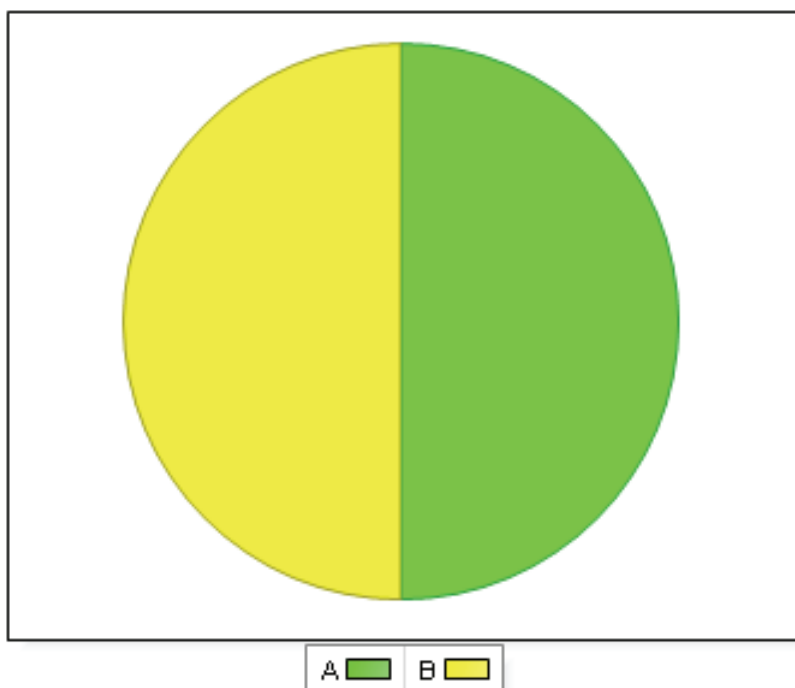
Svarsfrekvens
100 % (212/212)

2. Kön:

Alternativ	Antal	%
A Tjej	106	50
B Kille	106	50

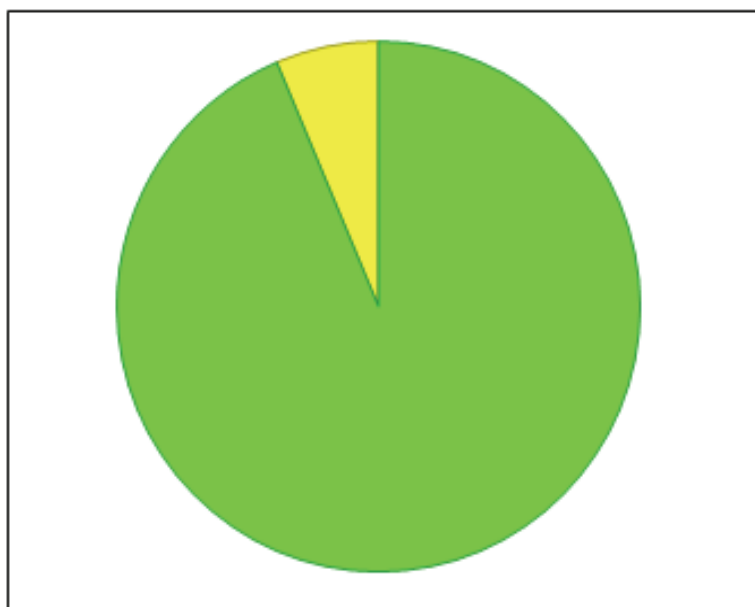
Svarsfrekvens
100 % (212/212)

3. Mina föräldrar är:

Alternativ	Antal	%
A Svenskfödda	206	97,2
B Utlandsfödda	14	6,6

Svarsfrekvens
100 % (212/212)

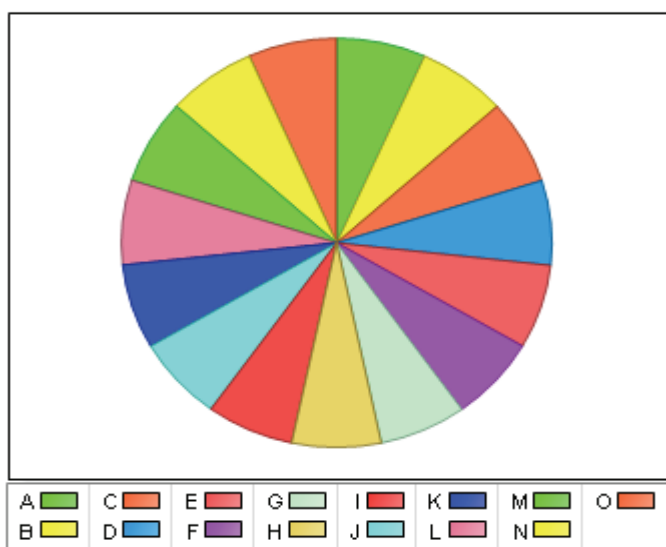

A B

4. Vad av följande aktiviteter tillåter dina föräldrar dig att vara med på:

Alternativ	Antal	%
A Klassresa (med övernattnig)	212	100
B Skolresa över dagen	212	100
C Skolfest	212	100
D Studiebesök	212	100
E Sex- och samlevnadsundervisning	211	99,5
F Idrott när tjejer och killar har gemensam lektion	212	100
G Idrott när tjejer och killar inte har lektion ihop	208	98,1
H Simning när tjejer och killar badar tillsammans	212	100
I Simning när tjejer och killar badar var för sig	208	98,1
J Religionskunskap	211	99,5
K Musikundervisning	212	100
L Praktik	212	100
M Bild	212	100
N Biologi	212	100
O Läxläsningsgrupp efter skoltid (om det finns på din skola)	211	99,5

Svarsfrekvens
100 % (212/212)

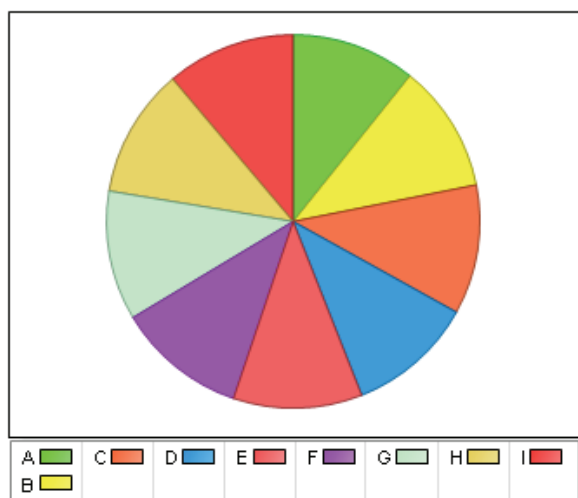
4.1 Antal elever som inte får delta vid någon eller några av lektionerna

Alternativ	Antal	%
A Klassresa (med övernattning)	0	0
B Skolresa över dagen	0	0
C Skolfest	0	0
D Studiebesök	0	0
E Sex- och samlevnadsundervisning	1	0,5
F Idrott när tjejer och killar har gemensam lektion	0	0,0
G Idrott när tjejer och killar inte har lektion ihop	4	1,9
H Simning när tjejer och killar badar tillsammans	0	0,0
I Simning när tjejer och killar badar var för sig	4	1,9
J Religionskunskap	1	0,5
K Musikundervisning	0	0
L Praktik	0	0
M Bild	0	0
N Biologi	0	0
O Läxläsningssgrupp efter skoltid (om det finns på din skola)	1	0,5

5. Får du för dina föräldrar/andra vuxna som du bor tillsammans med:

Alternativ	Antal	%
A Vara ute lika sent som de flesta av dina klasskompisar	203	95,8
B Gå till fritidsgården	210	99,1
C Vara ute i området där du bor efter skolan	212	100
D Gå på disco	207	97,6
E Gå på tjejmiddag/killmiddag	211	99,5
F Använda Internet hemma för att chatta med vänner	212	100
G Gå på bio med kompisar	212	100
H Vara med i idrottsförening (till exempel spela fotboll, basket, innebandy med mera)	212	100
I Träna annat (till exempel dans, kampsport, gymnastik, friidrott)	211	99,5

Svarsfrekvens
100 % (212/212)

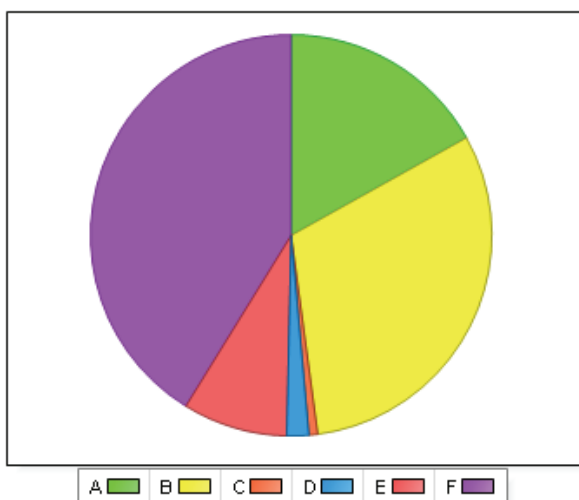
5.1 Antal elever som inte får delta i någon eller några av dessa fritidsaktiviteter:

Alternativ	Antal	%
A Vara ute lika sent som de flesta av dina klasskompisar	9	4,2
B Gå till fritidsgården	2	0,9
C Vara ute i området där du bor efter skolan	0	0
D Gå på disco	5	2,4
E Gå på tjejmiddag/killmiddag	1	0,5
F Använda Internet hemma för att chatta med vänner	0	0
G Gå på bio med kompisar	0	0
H Vara med i idrottsförening (till exempel spela fotboll, basket, innebandy med mera)	0	0
I Träna annat (till exempel dans, kampsport, gymnastik, friidrott)	1	0,5

6. Vem/vilka i din familj utför hemsysslor som städa, laga mat, tvätta etc.?

Alternativ	Antal	%
A Pappa	48	22,7
B Mamma	88	41,7
C Bror	2	0,9
D Syster	5	2,4
E Jag	24	11,4
F Alla hjälps åt	117	55,5

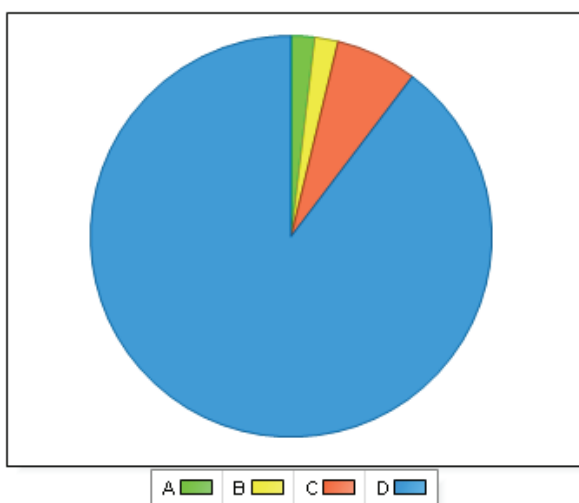
Svarsfrekvens
99,5% (211/212)

7. Får du umgå med vänner av motsatta könet på fritiden?

Alternativ	Antal	%
A Nej, aldrig	4	1,9
B Ibland	4	1,9
C Ofta	14	6,7
D Alltid	191	91

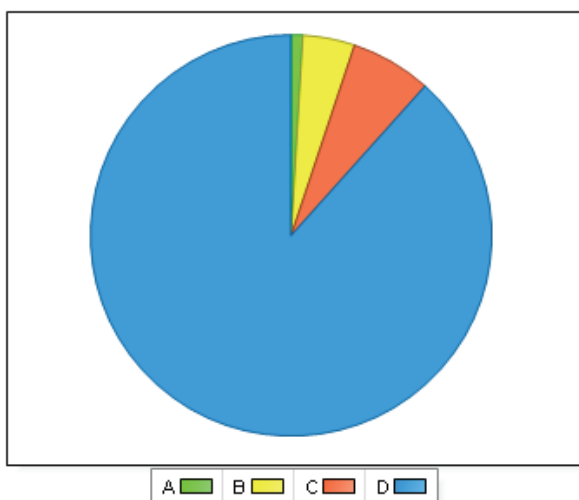
Svarsfrekvens
99,1% (210/212)

8. Får du gå hem till vänner av motsatta könet på fritiden?

Alternativ	Antal	%
A Nej, aldrig	2	0,9
B Ibland	9	4,2
C Ofta	14	6,6
D Alltid	190	89,6

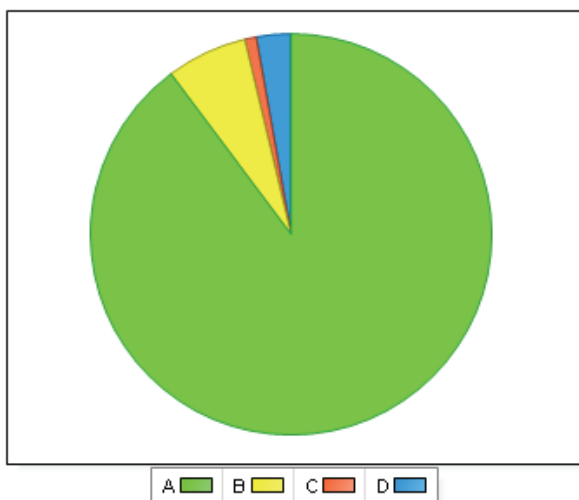
Svarsfrekvens
100 % (212/212)

9. Om du hade pojkvän/flickvän, skulle dina föräldrar acceptera det?

Alternativ	Antal	%
A Ja, Inga problem	193	91
B Ja, på vissa villkor	14	6,6
C Nej	2	0,9
D Vet ej	6	2,8

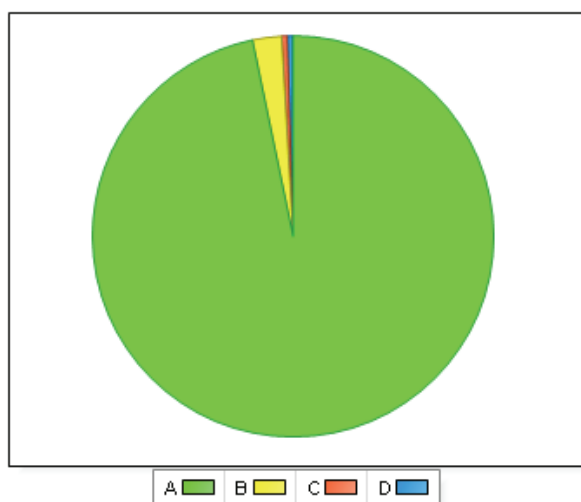
Svarsfrekvens
100 % (212/212)

10. Tillåter dina föräldrar dig att vara tillsammans med någon av motsatta könet?

Alternativ	Antal	%
A Ja, det har mina föräldrar inget emot.	208	98,1
B Nej, det är inte ok.	5	2,4
C Ja, om jag förlovar mig eller lovar att gifta mig med partnern	1	0,5
D Ja, om jag sköter det diskret så det inte orsakar skvaller/rykten.	1	0,5

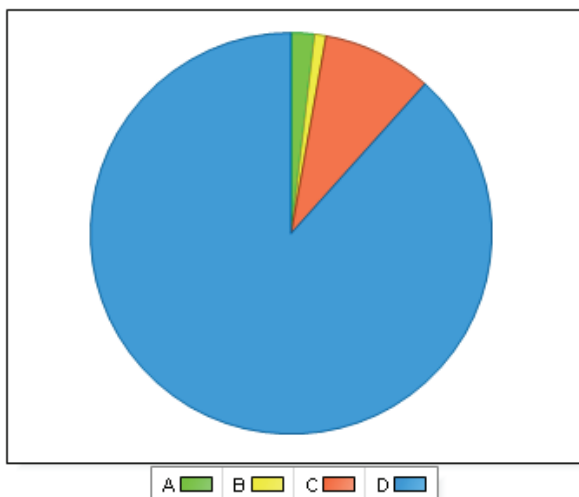
Svarsfrekvens
100 % (212/212)

11. Är du orolig för att någon förälder eller annan vuxen ska bestämma vem du ska gifta dig med/leva med som vuxen?

Alternativ	Antal	%
A Mycket orolig	4	1,9
B Ganska orolig	2	0,9
C Inte särskilt orolig	19	9
D Inte alls orolig	190	89,6

Svarsfrekvens
100 % (212/212)

12. Har någon familjemedlem eller annan släkting gjort något av följande mot dig?

Alternativ	Antal	%
A Förbjudit dig att umgås med jämnårig person du är/varit kär i?	10	12,5
B Kontrollerat din mobil, e-post, dagbok, väska eller ditt rum mot din vilja?	22	27,5
C Kontrollerat dig genom att skicka syskon efter dig eller ringt din mobil hela tiden?	23	28,7
D Hållit dig utanför familjegemenskapen?	6	7,5
E Ignorerat dig och låtsas som att du inte finns?	13	16,2
F Sagt att de skäms för dig?	29	36,2
G Kallat dig för kränkande saker, som t.ex. idiot, värdelös, hora, bög?	42	52,5
H Hotat dig med att slå dig?	23	28,7
I Sparkat eller slagit dig?	30	37,5
J Dragit dig i håret, nypt eller spottat på dig?	37	46,2
K Har någon stängt eller låst in dig mot din vilja?	10	12,5
L Hotat med att kasta ut dig hemifrån?	18	22,5
M Har du blivit utkastad hemifrån och inte återvänt på ett tag?	9	11,2
N Hotat dig med att skicka iväg dig hemifrån?	15	18,8
O Skickat iväg dig hemifrån?	6	7,5

Svarsfrekvens
37,7% (80/212)

13. Finns det något som du vill göra som du inte får?

Att vara ute någon gång utan någon vuxen med hela tiden.
Gå på Tranan och festa med mina vänner.
Att sitta vid datorn hur länge jag vill.
Att få sova borta med mina kompisar, som till exempel i fjällen, Stockholm och så vidare.
Låna pappas bil.
Sova, vara ute längre, dricka öl.
Att få ha sex.
Umgås med mina vänner.

14. Finns det något som du inte vill göra men måste göra?

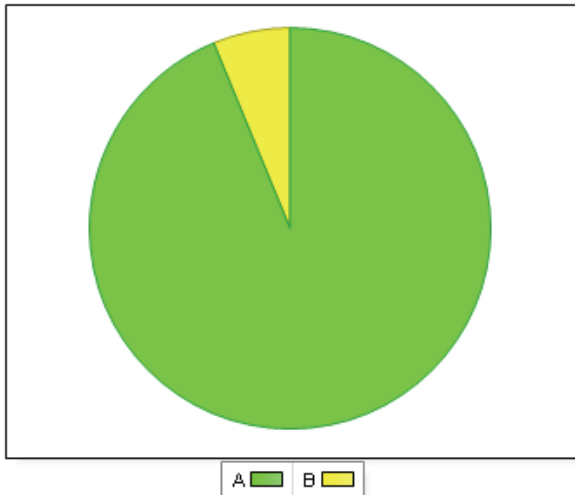
Städa
Så klart, livet är så ibland.
Passa mina småsyskon när jag inte vill eller inte har tid.
Hemsysslor, ibland känns det som jag får göra allting hemma.
Tatuera in Gud på bröstet.

Enkätresultat Bollnäs

1. Jag är född i:

Alternativ	Antal	%
A Sverige	482	93,8
B Annat land	32	6,2

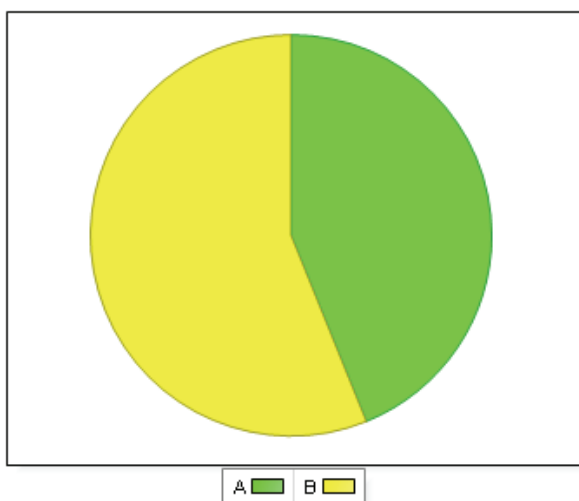
Svarsfrekvens
99,8% (514/515)

2. Kön:

Alternativ	Antal	%
A Tjej	226	43,9
B Kille	289	56,1

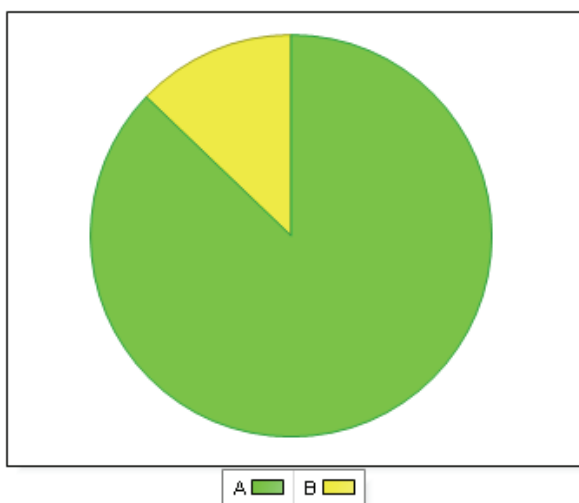
Svarsfrekvens
100 % (515/515)

3. Mina föräldrar är:

Alternativ	Antal	%
A Svenskfödda	468	90,9
B Utlandsfödda	69	13,4

Svarsfrekvens
100 % (515/515)

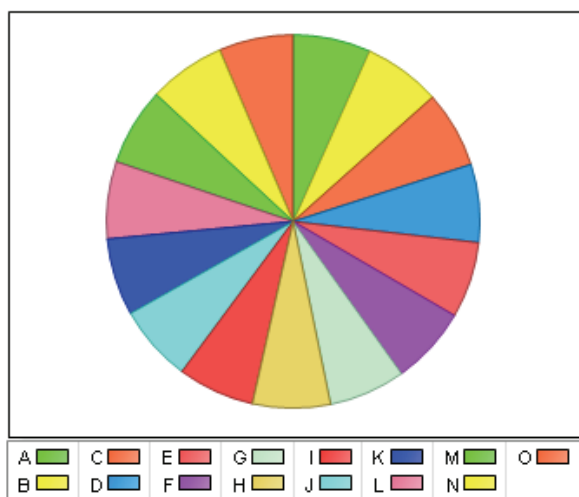

4. Vad av följande aktiviteter tillåter dina föräldrar dig att vara med på:

Alternativ	Antal	%
A Klassresa (med övernattnig)	505	98,2
B Skolresa över dagen	506	98,4
C Skolfest	501	97,5
D Studiebesök	509	99
E Sex- och samlevnadsundervisning	498	96,9
F Idrott när tjejer och killar har gemensam lektion	508	98,8
G Idrott när tjejer och killar inte har lektion ihop	501	97,5
H Simning när tjejer och killar badar tillsammans	507	98,6
I Simning när tjejer och killar badar var för sig	501	97,5
J Religionskunskap	503	97,9
K Musikundervisning	504	98,1
L Praktik	505	98,2
M Bild	505	98,2
N Biologi	502	97,7
O Läxläsningssgrupp efter skoltid (om det finns på din skola)	486	94,6

Svarsfrekvens

99,8% (514/515)

4.1 Antal elever som inte får vara med någon eller några av dessa lektioner:

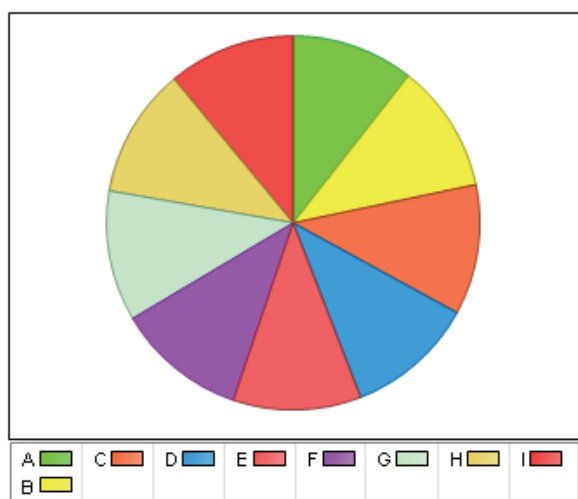
Alternativ	Antal	%
A Klassresa (med övernattning)	10	1,8
B Skolresa över dagen	9	1,6
C Skolfest	14	2,5
D Studiebesök	6	1,0
E Sex- och samlevnadsundervisning	17	3,1
F Idrott när tjejer och killar har gemensam lektion	7	1,2
G Idrott när tjejer och killar inte har lektion ihop	14	2,5
H Simning när tjejer och killar badar tillsammans	8	1,4
I Simning när tjejer och killar badar var för sig	14	2,5
J Religionskunskap	12	2,1
K Musikundervisning	11	1,9
L Praktik	10	1,8
M Bild	10	1,8
N Biologi	13	2,3
O Läsläsningsgrupp efter skoltid (om det finns på din skola)	29	5,4

5. Får du för dina föräldrar/andra vuxna som du bor tillsammans med:

Alternativ	Antal	%
A Vara ute lika sent som de flesta av dina klasskompisar	470	91,8
B Gå till fritidsgården	494	96,5
C Vara ute i området där du bor efter skolan	500	97,7
D Gå på disco	495	96,7
E Gå på tjejmiddag/killmiddag	492	96,1
F Använda internet hemma för att chatta med vänner	501	97,9
G Gå på bio med kompisar	501	97,9
H Vara med i idrottsförening (till exempel spela fotboll, basket, innebandy med mera)	499	97,5
I Träna annat (till exempel dans, kampsport, gymnastik, friidrott)	489	95,5

Svarsfrekvens

99,4% (512/515)

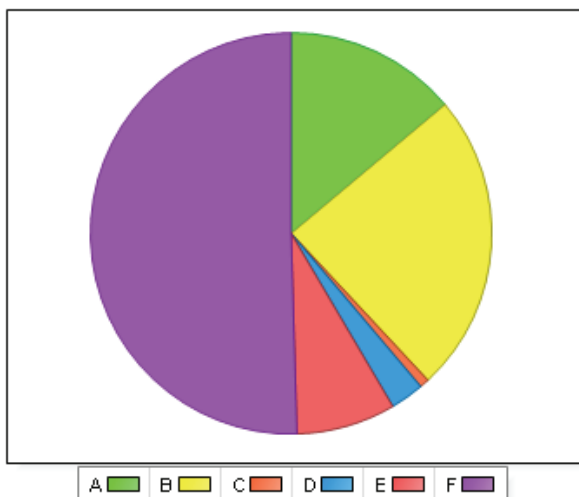
5.1 Antal elever som inte får vara med någon eller några av dessa fritidsaktiviteter:

Alternativ	Antal	%
A Vara ute lika sent som de flesta av dina klasskompisar	45	8,2
B Gå till fritidsgården	21	3,5
C Vara ute i området där du bor efter skolan	15	2,3
D Gå på disco	20	3,3
E Gå på tjejmiddag/killmiddag	23	3,9
F Använda internet hemma för att chatta med vänner	14	2,1
G Gå på bio med kompisar	14	2,1
H Vara med i idrottsförening (till exempel spela fotboll, basket, innebandy med mera)	16	2,5
I Träna annat (till exempel dans, kampsport, gymnastik, friidrott)	26	4,5

6. Vem/vilka i din familj utför hemsysslor som städa, laga mat, tvätta etc?

Alternativ	Antal	%
A Pappa	92	18,1
B Mamma	160	31,4
C Bror	5	1
D Syster	18	3,5
E Jag	53	10,4
F Alla hjälps åt	334	65,6

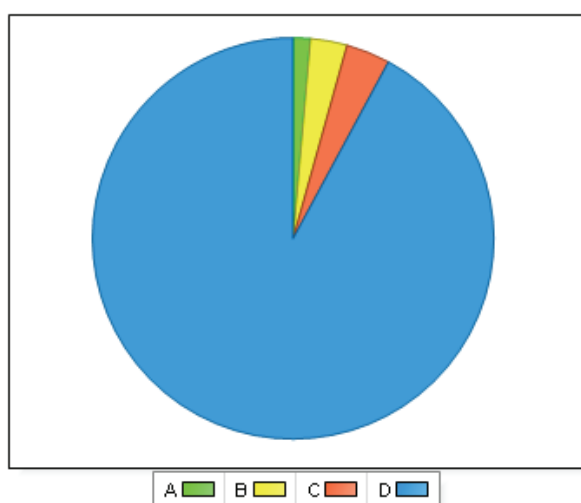
Svarsfrekvens
98,8% (509/515)

7. Får du umgås med vänner av motsatta könet på fritiden?

Alternativ	Antal	%
A Nej, aldrig	7	1,4
B Ibland	15	3
C Ofta	18	3,5
D Alltid	468	92,1

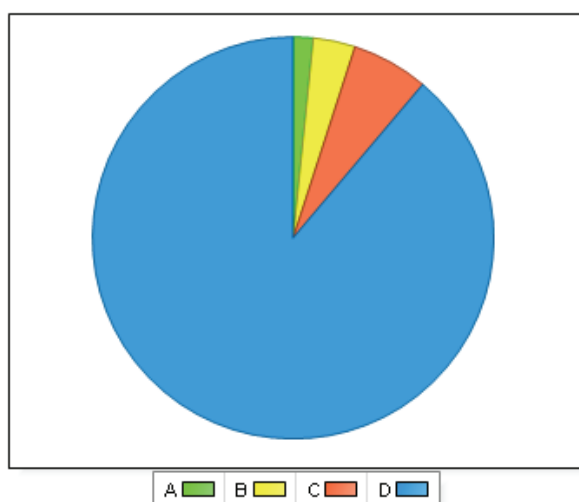
Svarsfrekvens
98,6% (508/515)

8. Får du gå hem till vänner av motsatta könet på fritiden?

Alternativ	Antal	%
A Nej, aldrig	8	1,6
B Ibland	17	3,4
C Ofta	31	6,2
D Alltid	445	88,8

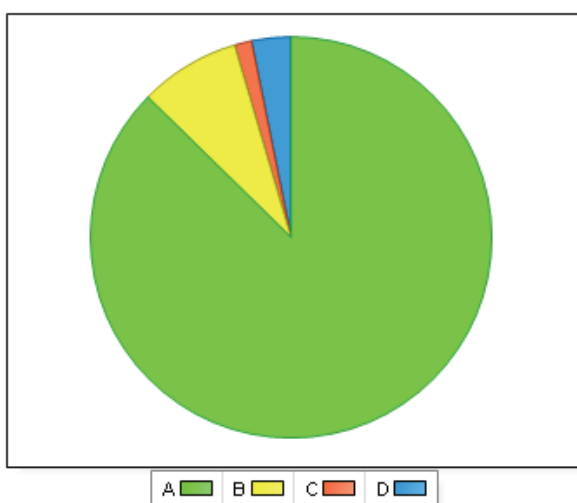
Svarsfrekvens
97,3% (501/515)

9. Om du hade pojkvän/flickvän, skulle dina föräldrar acceptera det?

Alternativ	Antal	%
A Ja, inga problem	441	87,7
B Ja, på vissa villkor	41	8,2
C Nej	7	1,4
D Vet ej	16	3,2

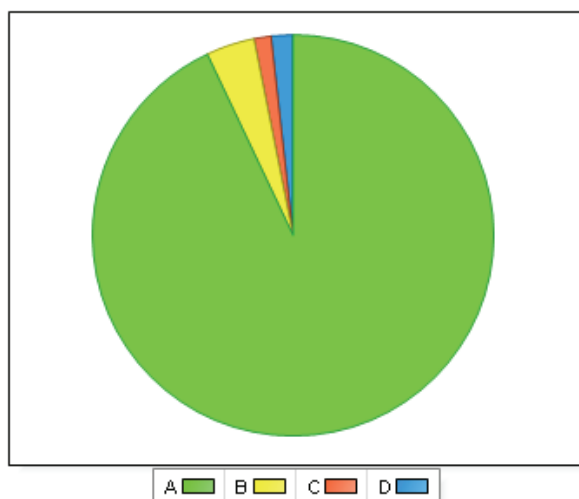
Svarsfrekvens
97,7% (503/515)

10. Tillåter dina föräldrar dig att vara tillsammans med någon av motsatta könet?

Alternativ	Antal	%
A Ja, det har mina föräldrar inget emot.	475	93,9
B Nej, det är inte ok.	20	4
C Ja, om jag förlovar mig eller lovar att gifta mig med partnern	7	1,4
D Ja, om jag sköter det diskret så det inte orsakar skvaller/rykten.	9	1,8

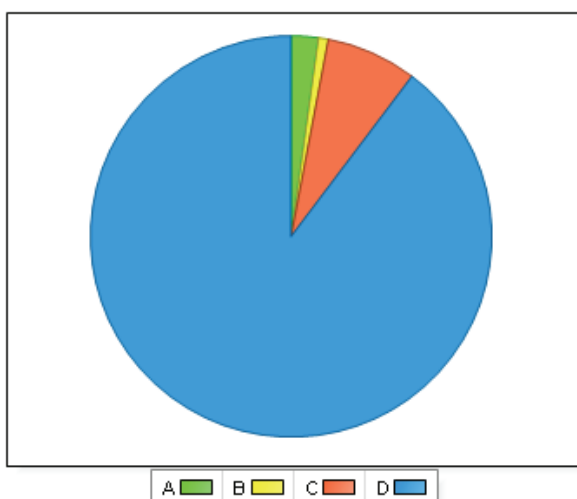
Svarsfrekvens
98,3% (506/515)

11. Är du orolig för att någon förälder eller annan vuxen ska bestämma vem du ska gifta dig med/leva med som vuxen?

Alternativ	Antal	%
A Mycket orolig	11	2,2
B Ganska orolig	4	0,8
C Inte särskilt orolig	37	7,3
D Inte alls orolig	454	89,9

Svarsfrekvens
98,1% (505/515)

12. Har någon familjemedlem eller annan släkting gjort något av följande mot dig?

Alternativ	Antal	%
A Förbjudit dig att umgås med jämnårig person du är/varit kär i?	25	12,6
B Kontrollerat din mobil, e-post, dagbok, väska eller ditt rum mot din vilja?	58	29,1
C Kontrollerat dig genom att skicka syskon efter dig eller ringt din mobil hela tiden?	48	24,1
D Hållit dig utanför familjegemenskapen?	20	10,1
E Ignorerat dig och låtsas som att du inte finns?	40	20,1
F Sagt att de skäms för dig?	57	28,6
G Kallat dig för kränkande saker, som t.ex. idiot, värdelös, hora, bög?	89	44,7
H Hotat dig med att slå dig?	66	33,2
I Sparkat eller slagit dig?	74	37,2
J Dragit dig i håret, nypt eller spottat på dig?	76	38,2
K Har någon stängt eller låst in dig mot din vilja?	36	18,1
L Hotat med att kasta ut dig hemifrån?	46	23,1
M Har du blivit utkastad hemifrån och inte återvänt på ett tag?	25	12,6
N Hotat dig med att skicka iväg dig hemifrån?	30	15,1
O Skickat iväg dig hemifrån?	14	7

Svarsfrekvens
38,6% (199/515)

13. Finns det något som du vill göra som du inte får?

Rymma hem ifrån. Dö.
Allt.
Får inte bestämma när jag är 18 år.
Jag får inte sova över hos kompisar, som är killar även om vi sover i helt olika delar av huset.
Vara ute mer med kompisar.
Jag får inte sova hos min flickvän.
Att åka till Söderhamn och Arbrå för att festa.
Köra bil.
Att vara ute lite längre.
Tatuera mig.
Inte om jag sköter mig!
Att vara ut på stan en fredag natt.
Ja, att få mitt barnbidrag.
Festa, röka och att få vara ute så länge jag vill på helgerna.
Att vara med på fritidsaktiviteter.
Dejta.
Gå mer på fester med mina vänner, mamma är rädd att jag dricker alkohol.
Ja, men det är på grund av var jag bor!!
Resa ut utan mina föräldrar.
Om jag fick alla mina pengar!!
Flytta hemifrån...
Umgås med mitt ex, för att vi är jätte bra vänner nu.
Tävla i kampsport.
Jag önskar att jag hade en annan familj, ha de kläder jag vill ha, och frisyr som jag vill.
Ta körkort!!
Vara fri.
Vara ute sent.
Sitta vid datorn innan jag tar ut hundarna.
Bestämma över mitt utseende.
Flytta till min pojkvän.

14. Finns det något som du inte vill göra, men måste göra?

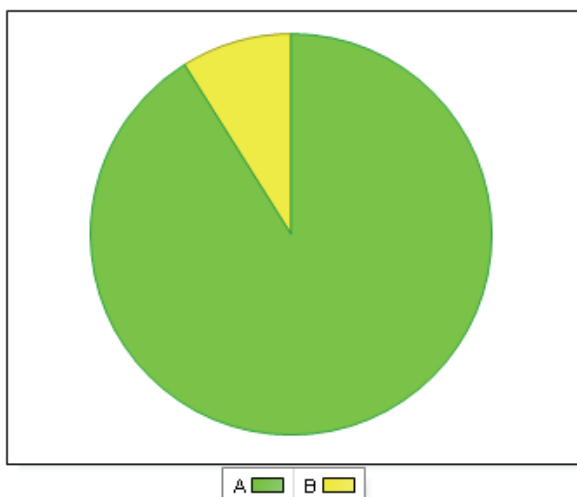
Gifta mig!!
Hjälpa till med hemsysslorna.
Vet ej.
Städa, gå I skolan.
Ja, bete mig bättre.
Bli soldat.
Om jag pratar i telefon, så måste jag lägga på luren exakt kl. 22.00.
Spela fiol.
JA. Bo hemma.
Alldeles för mycket.
Gifta mig med en speciell ras
Äta stereorider.
Städa, och andra hussysslor.
LEVA!!
Köpa presenter till min familj.

Enkätresultat Söderhamn

1. Jag är född i:

Alternativ	Antal	%
A Sverige	469	91,1
B Annat land	46	8,9

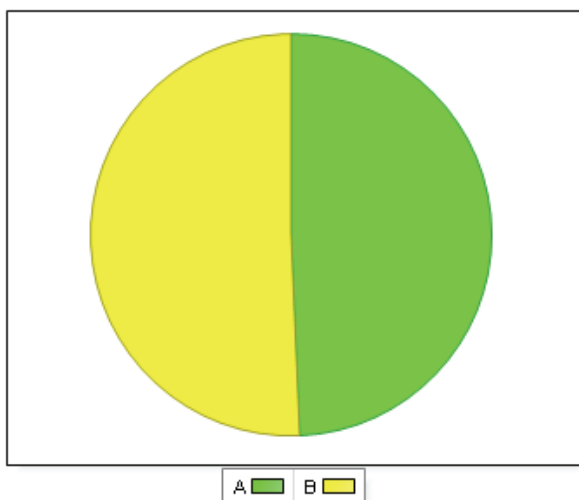
Svarsfrekvens
100 % (515/515)

2. Kön:

Alternativ	Antal	%
A Tjej	254	49,3
B Kille	261	50,7

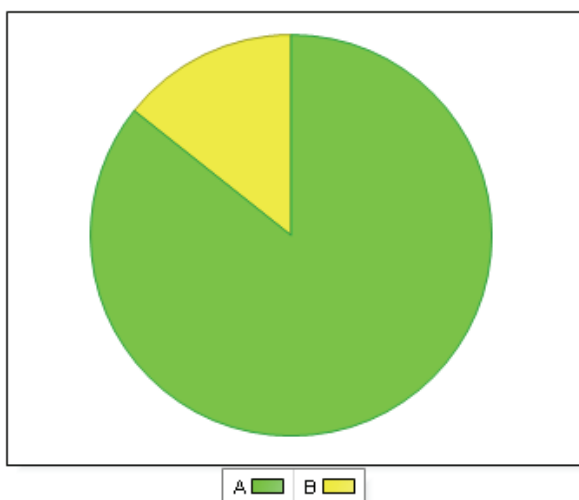
Svarsfrekvens
100 % (515/515)

3. Mina föräldrar är:

Alternativ	Antal	%
A Svenskfödda	461	89,7
B Utlandsfödda	77	15

Svarsfrekvens
99,8% (514/515)

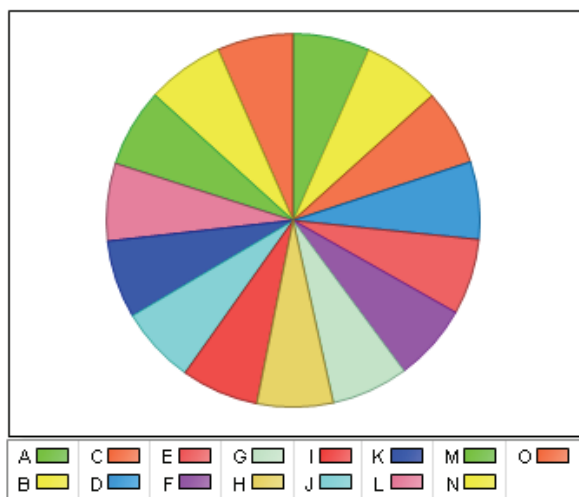

4. Vad av följande aktiviteter tillåter dina föräldrar dig att vara med på:

Alternativ	Antal	%
A Klassresa (med övernattnig)	496	96,5
B Skolresa över dagen	505	98,2
C Skolfest	494	96,1
D Studiebesök	504	98,1
E Sex- och samlevnadsundervisning	493	95,9
F Idrott när tjejer och killar har gemensam lektion	501	97,5
G Idrott när tjejer och killar inte har lektion ihop	501	97,5
H Simning när tjejer och killar badar tillsammans	495	96,3
I Simning när tjejer och killar badar var för sig	502	97,7
J Religionskunskap	501	97,5
K Musikundervisning	505	98,2
L Praktik	506	98,4
M Bild	507	98,6
N Biologi	503	97,9
O Läxläsningssgrupp efter skoltid (om det finns på din skola)	494	96,1

Svarsfrekvens

99,8% (514/515)

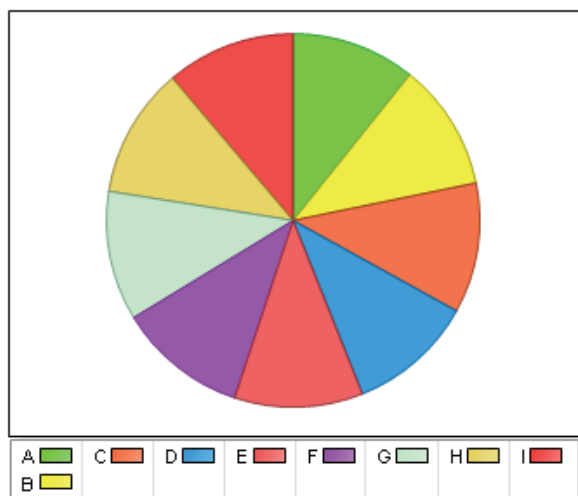
4.1 Antal elever som inte får delta vid någon eller några av lektionerna

Alternativ	Antal	%
A Klassresa (med övernattnig)	19	3,5
B Skolresa över dagen	10	1,8
C Skolfest	21	3,9
D Studiebesök	11	1,9
E Sex- och samlevnadsundervisning	22	4,1
F Idrott när tjejer och killar har gemensam lektion	14	2,5
G Idrott när tjejer och killar inte har lektion ihop	14	2,5
H Simning när tjejer och killar badar tillsammans	20	3,7
I Simning när tjejer och killar badar var för sig	13	2,3
J Religionskunskap	14	2,5
K Musikundervisning	10	1,8
L Praktik	9	1,6
M Bild	8	1,4
N Biologi	12	2,1
O Läxläsningssgrupp efter skoltid (om det finns på din skola)	21	3,9

5. Får du för dina föräldrar/andra vuxna som du bor tillsammans med:

Alternativ	Antal	%
A Vara ute lika sent som de flesta av dina klasskompisar	476	93,3
B Gå till fritidsgården	489	95,9
C Vara ute i området där du bor efter skolan	500	98
D Gå på disco	483	94,7
E Gå på tjejmiddag/killmiddag	493	96,7
F Använda internet hemma för att chatta med vänner	497	97,5
G Gå på bio med kompisar	497	97,5
H Vara med i idrottsförening (till exempel spela fotboll, basket, innebandy med mera)	501	98,2
I Träna annat (till exempel dans, kampsport, gymnastik, friidrott)	496	97,3

Svarsfrekvens
99 % (510/515)

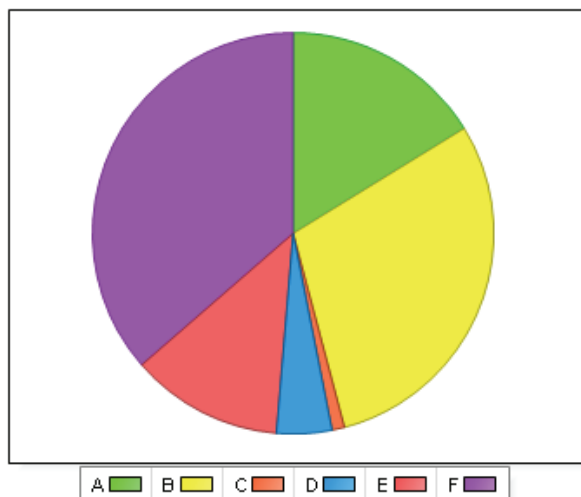
5.1 Antal elever som inte får delta i någon eller några av dessa fritidsaktiviteter:

Alternativ	Antal	%
A Vara ute lika sent som de flesta av dina klasskompisar	39	6,7
B Gå till fritidsgården	26	4,1
C Vara ute i området där du bor efter skolan	15	2,0
D Gå på disco	32	5,3
E Gå på tjejmiddag/killmiddag	22	3,3
F Använda internet hemma för att chatta med vänner	18	2,5
G Gå på bio med kompisar	18	2,5
H Vara med i idrottsförening (till exempel spela fotboll, basket, innebandy med mera)	14	1,8
I Träna annat (till exempel dans, kampsport, gymnastik, friidrott)	19	2,7

6. Vem/vilka i din familj utför hemsysslor som städa, laga mat, tvätta etc?

Alternativ	Antal	%
A Pappa	128	25,1
B Mamma	234	46
C Bror	8	1,6
D Syster	35	6,9
E Jag	97	19,1
F Alla hjälps åt	287	56,4

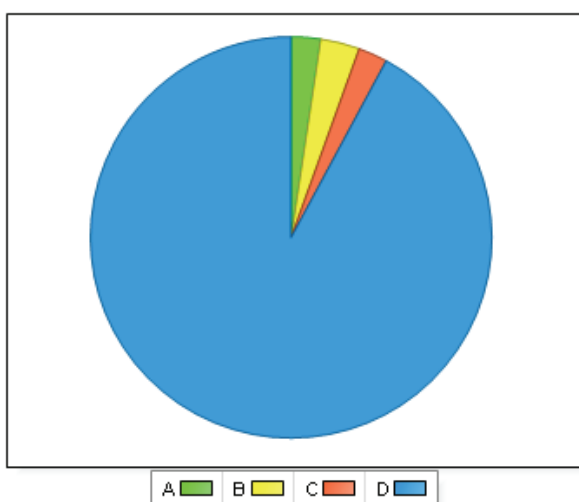
Svarsfrekvens
98,8% (509/515)

7. Får du umgåås med vänner av motsatta könet på fritiden?

Alternativ	Antal	%
A Nej, aldrig	12	2,4
B Ibland	16	3,2
C Ofta	12	2,4
D Alltid	469	92,5

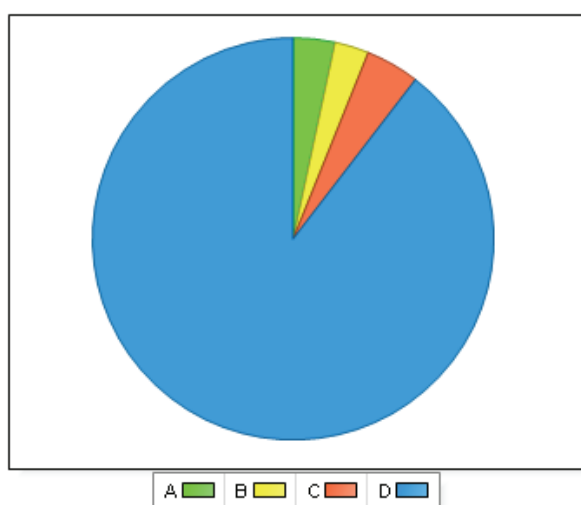
Svarsfrekvens
98,4% (507/515)

8. Får du gå hem till vänner av motsatta könet på fritiden?

Alternativ	Antal	%
A Nej, aldrig	17	3,4
B Ibland	14	2,8
C Ofta	22	4,3
D Alltid	455	89,9

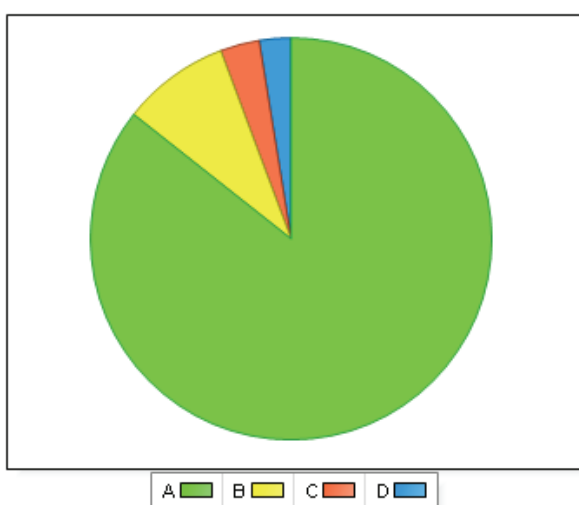
Svarsfrekvens
98,3% (506/515)

9. Om du hade pojkvän/flickvän, skulle dina föräldrar acceptera det?

Alternativ	Antal	%
A Ja, inga problem	435	86
B Ja, på vissa villkor	44	8,7
C Nej	16	3,2
D Vet ej	13	2,6

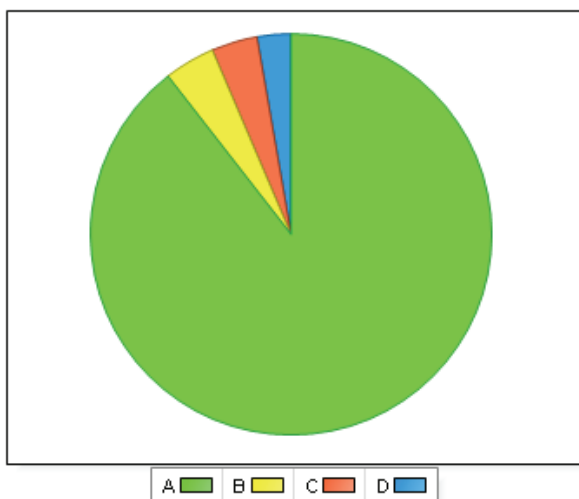
Svarsfrekvens
98,3% (506/515)

10. Tillåter dina föräldrar dig att vara tillsammans med någon av motsatta könet?

Alternativ	Antal	%
A Ja, det har mina föräldrar inget emot.	459	91,1
B Nej, det är inte ok.	21	4,2
C Ja, om jag förlovar mig eller lovar att gifta mig med partnern	19	3,8
D Ja, om jag sköter det diskret så det inte orsakar skvaller/rykten.	14	2,8

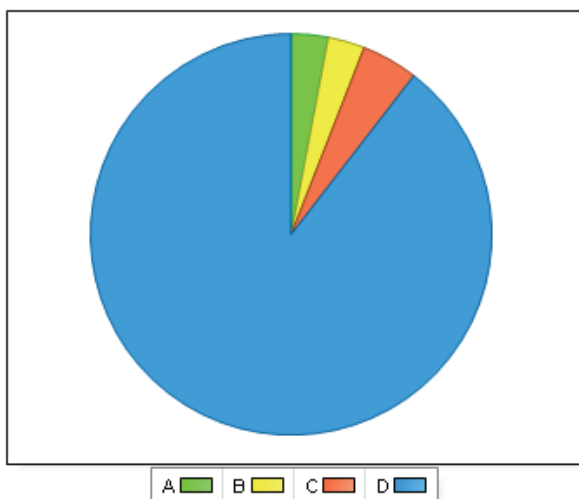
Svarsfrekvens
97,9% (504/515)

11. Är du orolig för att någon förälder eller annan vuxen ska bestämma vem du ska gifta dig med/leva med som vuxen?

Alternativ	Antal	%
A Mycket orolig	15	3
B Ganska orolig	15	3
C Inte särskilt orolig	23	4,5
D Inte alls orolig	453	89,5

Svarsfrekvens
98,3% (506/515)

12. Har någon familjemedlem eller annan släkting gjort något av följande mot dig?

Alternativ	Antal	%
A Förbjudit dig att umgås med jämnårig person du är/varit kär i?	33	16,8
B Kontrollerat din mobil, e-post, dagbok, väska eller ditt rum mot din vilja?	62	31,6
C Kontrollerat dig genom att skicka syskon efter dig eller ringt din mobil hela tiden?	62	31,6
D Hållit dig utanför familjegemenskapen?	26	13,3
E Ignorerat dig och låtsas som att du inte finns?	44	22,4
F Sagt att de skäms för dig?	69	35,2
G Kallat dig för kränkande saker, som till exempel idiot, värdelös, hora, bög?	87	44,4
H Hotat dig med att slå dig?	65	33,2
I Sparkat eller slagit dig?	69	35,2
J Dragit dig i håret, nypt eller spottat på dig?	75	38,3
K Har någon stängt eller låst in dig mot din vilja?	45	23
L Hotat med att kasta ut dig hemifrån?	57	29,1
M Har du blivit utkastad hemifrån och inte återvänt på ett tag?	30	15,3
N Hotat dig med att skicka iväg dig hemifrån?	42	21,4
O Skickat iväg dig hemifrån?	23	11,7

Svarsfrekvens
38,1% (196/515)

13. Finns det något som du vill göra som du inte får?

Använda mina pengar som jag vill.
Uttrycka mina åsikter.
Vara ute längre.
Röka.
Köra bil.
Ja, men det är bra på sätt och vis, för mamma vet bäst.
Sväva fritt.
Flytta.
Jag får inte göra någonting. Jag hatar mitt liv, orkar inte leva nå' mer.
Ja, många saker.
Nej.
Äta griskött.
Att få resa.
Använda mina pengar som jag vill.
Att sova hos min flickvän.
Privata grejer.
Göra vad jag vill kanske.
Dansa balett.
Tåggluffa och resa utomlands.

14. Finns det något som du inte vill göra, men måste göra?

Gifta mig med min kusin som är 40 år.
Lyssna på min pappa.
Göra mina bröders läxor.
Olika sysslor, men det är ok.
Blotta mig hemma.
Ja, många saker.
Sysslor, till exempel städa, laga mat och annat.

Bilaga 1

HEJ!

Vi håller på med en kartläggning som handlar om ungdomars livsutrymmen, begränsningar och tillvaron i deras vardag och under skoltiden. Enkäten delas ut till elever som går i år 9 till och klass 2 gymnasiet

Deltagandet är givetvis både frivilligt och anonymt. Vi är tacksamma för att ni vill delta.

Resultatet kommer att redovisas till länsstyrelsen i Gävleborg, samt respektive rektorer.

Tack för din medverkan

Med vänlig hälsning

Iman Hussein
Shida Kinuka-Svedberg

Bilaga 2

1. Jag är född i :

- Sverige
- Annat land

2. KÖN

- Tjej
- Kille

3. Mina föräldrar är:

- Svenskfödda
- Utlandsfödda

4. Vad av följande aktiviteter tillåter dina föräldrar dig att vara med på:

- Klassresa (med övernattnig)
- Skolresa över dagen
- Skolfest
- Studiebesök
- Sex- och samlevnadsundervisning
- Idrott när tjejer och killar har gemensam lektion
- Idrott när tjejer och killar inte har lektion ihop
- Simning när tjejer och killar badar tillsammans
- Simning när tjejer och killar badar var för sig
- Religions kunskap
- Musikundervisning
- Praktik
- Bild
- Biologi
- Läxläsningssgrupp efter skoltid (om det finns på din skola)

5. Får du för dina föräldrar/andra vuxna som du bor tillsammans med:

- Vara ute lika sent som de flesta av dina klasskompisar
- Gå till fritidsgården
- Vara ute i området där du bor efter skolan
- Gå på disco
- Gå på tjejmiddag/killmiddag
- Använda Internet hemma för att chatta med vänner
- Gå på bio med kompisar
- Vara med i idrottsförening (t.ex. spela fotboll, basket, innebandy med mera)
- Träna annat (t.ex. dans, kampsport, gymnastik, friidrott)

6. Vem/vilka i din familj utför dessa hemsysslor som t.ex. städa, laga mat, tvätta etc.?

- Pappa
- Mamma
- Bror
- Syster
- Jag
- Alla hjälps åt

7. Får du umgås med vänner av motsatta könet på fritiden?

- Nej, aldrig
- Ibland
- Ofta
- Alltid

8. Får du gå hem till vänner av motsatta könet på fritiden?

- Nej, aldrig
- Ibland
- Ofta
- Alltid

9. Om du hade pojkvän/flickvän, skulle dina föräldrar acceptera det?

- Ja, inga problem
- Ja, på vissa villkor
- Nej
- Vet ej

10. Tillåter dina föräldrar dig att vara tillsammans med någon av motsatta könet?

- Ja, det har mina föräldrar inget emot.
- Nej, det är inte ok.
- Ja, om jag förlovar mig eller lovar att gifta mig med partnern
- Ja, om jag sköter det diskret så det inte orsakar skvaller/rykten.

11. Är du orolig för att någon förälder eller annan vuxen ska bestämma vem du ska gifta dig med/leva med som vuxen?

- Mycket orolig
- Ganska orolig
- Inte särskilt orolig
- Inte alls orolig

12. Har någon familjemedlem eller annan släkting gjort något av följande mot dig?

- Förbjudit dig att umgås med jämnårig person du är/varit kär i?
- Kontrollerat din mobil, e-post, dagbok, väska eller ditt rum mot din vilja?
- Kontrollerat dig genom att skicka syskon efter dig eller ringt din mobil hela tiden?
- Hållit dig utanför familjegemenskapen?
- Ignorerat dig och låtsas som att du inte finns?
- Sagt att de skäms för dig?
- Kallat dig för kränkande saker, som t.ex. idiot, värdelös, hora, bög?
- Hotat dig med att slå dig?
- Sparkat eller slagit dig?
- Dragit dig i håret, nypt eller spottat på dig?
- Har någon stängt eller låst in dig mot din vilja?
- Hotat med att kasta ut dig hemifrån?
- Har du blivit utkastad hemifrån och inte återvänt på ett tag?
- Hotat dig med att skicka iväg dig hemifrån?
- Skickat iväg dig hemifrån?

13. Finns det något som du vill göra som du inte får?

14. Finns det något som du inte vill göra men måste göra?

Källförteckning

Varför mördar man sin dotter

Emre Güngörs och Nima Dervishs Norstedts förlag Stockholm, 2009

I hederns skugga

Dilek Baladiz Gothia förlag Stockholm, 2009

En fråga om heder

Unni Wikan Ordfront förlag Stockholm AB, 2005

Aylas saga

Pia Höjeberg Apec förlag

Med fötterna i två världar

Åsa Svensson Ungdomsmottagningen Nordost Palmeblads tryckeri, 2008

Lasse Johansson, jämställdhetshandläggare.

Sara Högdin, Stockholms universitet.

Astrid Schlytter, Stockholms universitet.

Åklagarmyndigheten.

Länsstyrelsen.

Barnkonventionen.

Amnesty International.

Mänskliga rättigheterna.

Regeringen.se.

Besöksadress: Borgmästarplan, 801 70 Gävle **Telefon:** 026-17 10 00

Webbadress: www.lansstyrelsen.se/gavleborg